

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Ps 418509 24 Rev
Sarajevo, 28.05.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija, Sanje Jaramaz-Dedić, kao predsjednice vijeća, Gorana Nežirovića i Sanele Kovač-Grabonjić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Addiko Bank d.d. Sarajevo (raniji naziv: Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar), ulica Trg solidarnosti broj 12, Sarajevo, koga zastupa punomoćnica Sanja Bečirović-Zijadić, advokat iz Sarajeva, protiv tuženog Lok Osiguranje d.d. Sarajevo u likvidaciji, ulica Kemal Begova broj 6, Sarajevo, koga zastupa punomoćnik Feđad Začiragić, advokat iz Sarajeva, radi tužbenog zahtjeva za utvrđenje statusa razlučnog povjeritelja, vrijednost spora 50.100,00 KM (pravilno: 10.100,00 KM) i protivtužbenog zahtjeva radi utvrđenja prvenstvenog prava unovčenja nekretnine, vrijednost spora po protivtužbi 50.100,00 KM (pravilno: 10.100,00 KM), odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 418509 23 Pž 2 od 11.10.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 28.05.2024. godine donio je

R J E Š E N J E

Revizija se odbacuje.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova nastalih u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 418509 20 Ps 3 od 26.06.2023. godine odlučeno je kako slijedi:

„I Utvrđuje se da je Addiko bank d.d. Sarajevo stekla status razlučnog povjeritelja u likvidacionom postupku koji se vodi pred Općinskim sudom u Sarajevu broj 65 0L 318530 13 L temeljem Rješenja Općinskog suda u Tuzli broj IP - 261/2005 od 11.05.2005. godine i Rješenja Službe za geodetske i imovinsko pravne poslove Općine Tuzla Dn 658/2005 od 13.05.2005. - godine, na nekretnini upisanoj kod Zemljišnoknjižnog ureda Općinskog suda u Tuzli u zk uložak broj 6581 KO T. II, na k.č. 784/6 * EZ * 11 (2J2, u naravi suvlasnički dio 72/4688 na nekretnini označenoj kao k.č. 784/6 povezano sa vlasništvom na posebnom dijelu zgrade poslovnom prostoru ukupne površine 71,56 m2, što je tuženi dužan priznati i trpiti da tužitelj svoja prijavljena potraživanja u likvidacionom postupku broj 65 0 L 318530 13 L namiruje i kao razlučni povjeritelj sa pravom odvojenog namirenja iz kupoprodajne cijene ostvarene prodajom nekretnine upisane kod Zemljišnoknjižnog ureda Općinskog suda u Tuzli u zk uložak broj 6581 KO T. II, na k.č. 784/6EZ1U2J2, u naravi suvlasnički dio 72/4688 na nekretnini označenoj kao k.č. 784/6 povezano sa vlasništvom na posebnom dijelu zgrade - poslovnom prostoru ukupne površine 71,56 m2.

II Obvezuje se tuženi da tužitelju naknadi troškove postupka u iznosu od 9.237,84 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja."

III Odbija se protivtužbeni zahtjev tuženog kojim je tražio da su utvrdi da protivtužitelj ima prvenstveno pravo unovčenja nekretnine označene kao nekretnina poslovni prostor ukupne

površine 71,56 m² koji se nalazi u dijelu prizemlja zgrade izgrađene na k.č. 1358/32 zgrada i kućište", površine 561 m², upisane u zk.ul. 11597 (sada 10851) KO T., kao što protivtužitelj iz dobijene kupoprodajne cijene ima prvenstveno pravo isplate i izmirenja privilegovanih potraživanja korisnika naknade osiguranja kao privilegovanih povjerilaca protivtužitelja, a prije isplate priznatih potraživanja protivtuženog prema protivtužitelju, bez obzira na upisano založno pravo protivtuženog.

IV Odbija se protivtužbeni zahtjev tuženog kojim je tražio da sud odredi da protivtuženi trpi da protivtužitelj unovči nekretnine označene kao nekretnina-poslovni prostor ukupne površine 71,56 m² koji se nalazi u dijelu prizemlja zgrade izgrađene na k.č. 1358/32 zgrada i kućište“, površine 561 m², upisane u zk.ul. 11597 (sada 10851) KO T., kao i da protivtuženi trpi da protivtužitelj iz kupoprodajne cijene, a prije isplate priznatih potraživanja protivtuženog prema protivtužitelju i bez obzira na upisano založno pravo protivtuženog, prvenstveno izmiri privilegovana potraživanja korisnika naknade osiguranja prema protivtužitelju kao privilegovanih povjerilaca protivtužitelja.

V Odbija se protivtužbeni zahtjev tuženog kojim je tražio da sud obveže protivtuženog da nakon što se prodaju nekretnine označene kao nekretnina- poslovni prostor ukupne površine 71,56 m² koji se nalazi u dijelu prizemlja zgrade izgrađene na k.č. 1358/32 zgrada i kućište", površine 561 m², upisane u zk.ul. 11597 (sada 10851) KO T., trpi brisanje iz odgovarajuće zemljišne knjige hipoteke (prava zaloge) zasnovane u korist protivtužene na navedenim nekretninama za Ugovor o dugoročnom kreditu uz valutnu klauzulu br. 6037602310 od 06.05.2005, zajedno sa brisanjem upisane zabilježbe postojanja spora i zabilježbe zabrane raspolaganja založenim nekretninama u smislu prodaje, zamjene, stranica 2 od 2 otudjenja i daljeg opterećenja bez saglasnosti poverilaca, kao i da protivtuženi trpi brisanje upisa postojanja izvršnog naslova za prodaju založenih nekretnina u izvršnom postupku sve do namirenja, za slučaj da dužnik ne ispunji prihvaćene obaveze na način i u rokovima iz Ugovora o dugoročnom kreditu uz valutnu klauzulu br. 6037602310 od 06.05.2005. godine.

VI Odbija se zahtjev tuženog da mu tužitelj nadoknadi troškove parničnog postupka.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 418509 23 Pž 2 od 11.10.2023. godine žalba tuženog je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tuženi i to zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji i drugostepena presuda preinači tako da se tužbeni zahtjev odbije u cijelosti a protivtužbeni zahtjev usvoji u cijelosti, uz obavezivanje tužitelja na naknadu troškova cjelokupnog postupka, ili pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tužitelj nije podnio odgovor na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama propisanim odredbom člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), ovaj revizijski sud je odlučio:

Revizija je nedopuštena.

¹ “Službene novine F BiH“ broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

Prema odredbi člana 53. stav 2. tačka 4. ZPP tužba mora sadržavati naznaku vrijednosti spora, dok je odredbom člana 74. stav 4. ZPP propisano da se odredbe ovog zakona o tužbi na odgovarajući način primjenjuju i na protivtužbu.

Odredbom člana 321. stav 2. ZPP propisano je da je, kada se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu svotu, mjerodavna vrijednost predmeta spora koju je tužitelj u tužbi naznačio. Prema odredbi stava 3. istog zakonskog člana, ako je u slučaju iz stava 2. ovog člana tužitelj vrijednost predmeta spora suviše visoko ili suviše nisko naznačio sud će najkasnije na pripremnom ročištu, a ako pripremno ročište nije održano, onda na glavnoj raspravi prije početka rasprave o glavnoj stvari, brzo i na prikladan način provjeriti tačnost naznačene vrijednosti, te rješenjem odrediti vrijednost predmeta spora.

Iz spisa predmeta proizilazi da je tužitelj u tužbi od 13.03.2014. godine vrijednost predmeta spora naznačio u iznosu od 10.100,00 KM, prema kojem iznosu je, kako to proizilazi iz podneska od 28.03.2004. godine, platio i taksu na tužbu.

U pismenom odgovoru na tužbu, kojeg je u ime tuženog podnio punomoćnik Feđad Začiragić, advokat iz Sarajeva, tuženi je postavio i protivtužbeni zahtjev, čiju vrijednost je naznačio u iznosu od 10.100,00 KM.

Pripremno ročište u ovoj pravnoj stvari održano je 16.09.2015. godine, na kome punomoćnici stranaka nisu imali primjedbi na naznačene vrijednosti spora u tužbi i protivtužbi, niti je sud po službenoj dužnosti promijenio naznačene vrijednosti spora.

Nastavak pripremnog ročišta održan je 05.11.2015. godine, na kome naznačene vrijednosti predmeta spora nisu izmijenjene.

Na glavnoj raspravi održanoj dana 09.02.2016. godine punomoćnici stranaka su povećali vrijednosti predmeta spora na iznose od 50.100,00 KM, pri čemu nisu izvršili objektivnu preinaku tužbe ili protivtužbe (punomoćnik tuženog je naveo da vrijednost spora mijenja „zbog nedavne izmjene ZPP-a“), nakon čega je prvostepeni sud svojim procesnim rješenjem utvrdio da su i tužitelj i tuženi izvršili ispravke tužbe i protivtužbe tako što su ispravili tužbu i protivtužbu u pogledu vrijednosti predmeta spora.

Iz naprijed citiranih zakonskih odredbi proizilazi da je tužitelj odnosno protivtužitelj dužan već u tužbi odnosno protivtužbi, u kojoj se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu svotu, naznačiti vrijednost predmeta spora, nakon čega ni tužitelj niti protivtužitelj više nisu ovlašteni samoinicijativno mijenjati vrijednost predmeta spora. U takvim parnicama jedino sud može po službenoj dužnosti ili povodom prigovora tuženog, ako ocijeni da je vrijednost predmeta spora u tužbi/protivtužbi očito suviše visoko ili suviše nisko naznačena, rješenjem utvrditi vrijednost predmeta spora, ali najkasnije na pripremnom ročištu, ili na prvom ročištu za glavnu raspravu ako pripremno ročište nije održano.

Dakle, u parnici u kojoj se raspravlja o nenovčanim zahtjevima ni sudu ni strankama nijednom odredbom procesnog zakona nije dozvoljeno da vrijednost predmeta spora utvrđuju u bilo kojoj drugoj fazi postupka. Stoga, u konkretnom slučaju nova naznačena vrijednost predmeta spora, nakon održanog pripremnog ročišta, je bez pravnog značaja i nije mjerodavna za ocjenu dopuštenosti revizije. Za ocjenu dopuštenosti revizije mjerodavna je vrijednost predmeta spora koju je tužitelj naznačio u tužbi, odnosno vrijednost predmeta spora koju je tuženi naznačio u protivtužbi, a ne ona vrijednost predmeta spora koja je uvećana na glavnoj raspravi protivno procesnim pravilima.

Odlučujući u ovom revizijskom postupku ovaj sud je imao u vidu i pravne stavove i kriterije koje je u dovoljno uporedivoj činjeničnoj i pravnoj situaciji izrazio Evropski sud za

ljudska prava u predmetu Zubac protiv Hrvatske (Veliko vijeće), broj 40160/12 od 05.04.2018. godine (postoji li ograničenje pristupa vrhovnom sudu, je li ograničenje težilo legitimnom cilju, je li ograničenje bilo proporcionalno te je li došlo do pretjeranog formalizma kojem se ograničava pristup vrhovnom sudu).

Kada je u pitanju kriterij ograničenja pristupa strankama revizijskom sudu, prije svega treba reći da pravo na pristup sudu nije apsolutno i može biti podvrgnuto ograničenjima. Odredbama ZPP osiguran je pristup Vrhovnom sudu F BiH u građanskim stvarima putem revizije, i to putem redovne (član 237. stav 2. ZPP) i vanredne revizije (član 237. stav 3. do 5. ZPP). U svakom slučaju Vrhovni sud F BiH je zakonom ovlašten da odbaci svaku reviziju koja ne ispunjava odgovarajuće zakonske uslove (član 247. ZPP). Istovremeno odgovarajućim odredbama ZPP predviđena je mogućnost izmjene vrijednosti spora na osnovu člana 321. ZPP, čime se može osigurati pristup Vrhovnom sudu u slučaju promjene okolnosti predmeta (objektivna preinaka tužbe). Izmjena Zakona o parničnom postupku, kojom se mijenja visina imovinskog cenzusa za dopuštenost redovne revizije, nije propisana kao izuzetak u primjeni odredbe člana 321. ZPP i ne omogućava izmjenu vrijednosti predmeta spora suprotno odredbama tog zakonskog člana. Podnošenjem tužbe stranci ne nastaje pravo na reviziju. Pravo na reviziju se stiče danom donošenja drugostepene presude, tako da se vrijednost predmeta spora ne bi smjela određivati tako da se njome osigura revizibilnost sudske odluke.

Ograničenje u pristupu revizijskom sudu ima i legitiman cilj, koji se ogleda u osiguranju da se vrhovni sud bavi samo pitanjima od posebnog značaja. U situaciji u kojoj mu je mjerodavno procesno zakonodavstvo omogućilo da filtrira predmete koji mu se podnose, revizijski sud ne može biti vezan greškama sudova nižeg stepena ili stranaka pri utvrđivanju vrijednosti predmeta spora, kao imovinskog cenzusa za izjavljivanje redovne revizije, prilikom odlučivanja da li će dozvoliti odlučivanje o redovnoj reviziji.

U okolnostima konkretnog slučaja ispunjen je i kriterij proporcionalnosti. Kada je u pitanju kriterij predvidivosti ograničenja, domaća sudska praksa je koherentna, dosljedna i dostupna u vezi pitanja promjene visine vrijednosti predmeta spora nakon održanog pripremnog ročišta (npr. presuda Vrhovnog suda F BiH br. 070-0-Rev-09-001252 od 07.09.2010. godine, objavljena u Biltenu Vrhovnog suda F BiH br. 2010/2-sentenca 54 te presuda broj 65 0 P 043154 19 Rev od 03.12.2019. godine).

U konkretnom slučaju i stranke i sud su počinili procesne greške, ali se ipak te greške prvenstveno i objektivno mogu pripisati strankama, odnosno ne radi se o isključivoj greški suda za koju stranke nisu odgovorne. Tužitelj i tuženi su u konkretnom slučaju od početka spora bili zastupani po stručnim punomoćnicima (tuženi po punomoćniku-advokatu), koji su već u tužbi odnosno protivtužbi mogli naznačiti stvarnu vrijednost predmeta spora, tako da se radi o propustu kojeg su stranke mogle izbjeći i stoga stranke faktički odgovaraju za predmetnu pogrešku u pogledu neblagovremenog naznačavanja vrijednosti predmeta spora, tim više što ZPP ne propisuje da naznačena vrijednost predmeta spora mora odgovarati tržišnoj vrijednosti nekretnine. Punomoćnici stranaka nisu primijenili potrebnu pažnju kada su nastojali povećati vrijednost predmeta spora na način koji nije u skladu sa odredbama ZPP.

Procesne greške su se mogle izbjeći od samog početka, a s obzirom na to da se te greške objektivno mogu pripisati strankama, one snose posljedice tih procesnih grešaka. Nesporo je da je i prvostepeni sud počinio procesnu grešku kada je suprotno odredbama člana 321. konstatovao izmjenu vrijednosti predmeta spora, međutim ne može se dopustiti da ta greška suda opravda pogrešno postupanje punomoćnika parničnih stranaka u pogledu načina na koji

su zatražili promjenu vrijednosti spora. To bi značilo prihvatiti da se procesna greška jedne osobe može opravdati naknadnom greškom druge osobe, što bi bilo u suprotnosti s načelom vladavine prava i pretpostavkom pravilnog vođenja postupka, odnosno pravilne primjene mjerodavnih odredaba ZPP.

Primjena imperativnih zakonskih odredbi ne predstavlja pretjerani formalizam. Odlukom revizijskog suda osigurava se pravna sigurnost i pravilno djelovanje pravosuđa, te se ne može očekivati da će vrhovni sud zanemariti očite procesne nepravilnosti.

Odredbom člana 237. stav 2. ZPP je propisano da revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 30.000,00 KM, a u privredni sporovima 50.000,00 KM.

Kako su tužitelj u tužbi, odnosno tuženi u protivtužbi, vrijednost predmeta spora naznačili u iznosima od po 10.100,00 KM to vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude u konkretnom slučaju ne prelazi limitirajući vrijednosni kriterij propisan odredbom člana 237. stav 2. ZPP, pa revizija po tom zakonskom osnovu nije dopuštena.

Na osnovu svega izloženog valjalo je primjenom odredbe člana 247. stav 1. ZPP reviziju odbaciti kao nedopuštenu.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava revizije jer isti nije postigao uspjeh u revizijskom postupku.

Predsjednica vijeća
Sanja Jaramaz-Dedić, s.r.